

ELŐFIZETÉS

HETI ÁRA:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

HÓNAPOS ÁRA:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

HÍRDETÉS:

Egy sorban két sor egy sorban
minden sorban 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, december 4.

Sikeres hadműveleteink a Kárpátokban.

BUDAPEST. (Hivatalos.) A Bud. Tud. Jelenti: Addig, amíg részletesebb jelentést adhatnánk az egyes kárpáti szorosok körül folyó harcokról, megállapítjuk, hogy a Zemplénbe betört ellenség teljes megverése és az ország területéről való kiűzése sikeresen halad előre. Zempléntől keletre csak itt-ott folytak kisebb mérvű, de mindenütt sikeres harcok az ország határain kívül álló ellenséggel. Egy erősebb orosz hadoszlop megszállta Sáros megyének északkeleti határszéli részét. Az ezen csoport visszaverésére szükséges intézkedések folyamatba tétettek. A zempléni és sárosi hadműveletek közelében fekvő vidéken katonai részről megtétettek a sebesültek elszállítására vonatkozó és más hasonló előírás szerű intézkedések. A minden eshetőséggel számító előrelátás ezen jelenségének nem szabad a közönséget nyugtalanítani vagy megtéveszteni. Mint az első betörés alkalmával, most is tények fogják rövid napok múlva beigazolni, hogy aggodalomra nincsen semmi ok. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Potiorek Belgrád elfoglalásáról.

Budapest, december 3. (Hivatalos.) A déli hadszíntérről: Csapatainknak Kolubarán át való győzelmes előnyomulása az ellenséget arra kényszerítette, hogy Belgrádot, melynek védelmi művelészek ellen irányultak, haro nélkül adja fel, nehogy ottani helyőrséget elfogatás veszélyének tegye ki. Csapataink Száván át és déli irányból hatoltak be Belgrádba és elfoglalták a várostól délre elterülő magaslatokat. A középületeket, köztük Németország és Ausztria-Magyarország követségi palotáját is nyomban katonailag biztosítottuk.

Arcvonal többi részén ellenség visszavonulóban lévén és saját oszlopaink feneketlen uton csak lassan juthatván előre, csupán kisebb harcok fejlődtek ki ellenséges utóvédekkel, kik közül mintegy 200 embert foglyul ejtettünk.

Hófer jelentése.

Budapest, december 3. (Hivatalos.) Helyzetünk az északkeleti hadszíntéren tegnap nem változott. Hófer vezérornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Nincs esemény a harctereken.

Berlin, december 3. (Hivatalos.) nagy főhadiszállás jelenti:

Harcszínterek egyikén sem történt lenyegesebb esemény.

Haditanács Boroszlóban.

Berlin, december 3. (Hivatalos.) A német császár tegnap Boroszlóban megbeszélést folytatott Frigyes főherceggel, aki Károly Ferenc József trónörökös és Hötendorfi Conrad, a vezérkar főnökének kíséretében jelent ott meg.

A császár később meglátogatta a hadikórházat. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hadvezérek Boroszlóban.

Arad, december 3.

Államfők találkozója, különösen béke idején, gyakran nem egyéb az üres szertartásnál. Csók-váltások, rendjel-osztogatások, papírlapról leolvasott pohárköszöntők. A félhivatalosak ezekből az uralkodók egymáshoz való jó viszonyát és a béke tartós biztosításait olvassák ki és kürtölik világgá. Mesebeszéd! Az angol király, meg az orosz cár nem egyszer váltott testvéri csókot Vilmos császárral, — mialatt az orosz kémiszervezet, meg az angol diplomácia már elkészítette a Németország elleni támadás aknáit.

Boroszlóban, a háború közepette minden formáság nélkül találkozott Vilmos császár az osztrák-magyar monarchia jövődi uralkodójával, Károly Ferenc József főherceggel, akit hadseregünk két feje: Frigyes főherceg és Hötendorfi Conrad tábornagy kísért. Soha országokat képviselő uralkodó és uralkodásra kijelölt egyének találkozója annyi érzéssel telj, annyi őszinteségtől áthatott nem volt, mint ennél az alkalomnál. Vilmos császár és Károly Ferenc József főherceg személyében megtestesülve állt az a vérrel összeforrasztott, kipróbált, áttörhetetlen szövetség, a melynek ereje hihetetlen akadályokon, rettentő tulerón át is a ragyogó sikerek láncolatát szerezte meg. Itt nincs szükség címóniákra, a diplomaták által hosszan és higan kommentált pohárköszöntőkre. A tények beszélnek — azok a történelmi tények, a melyek utolsói ép Boroszlótól nem messze, Orosz-Lengyelország mezőin zajlottak le és még mindig folytatódnak.

A boroszlói találkozás kétségen kívül nem az érzések megnyilatkozása céljából történik. Erre még az uralkodóknak sincs idejük a háborúban. De ellentmond ennek, hogy a találkón a monarchia ifjú trónörökösén kívül részt vett hadseregünk főparancsnoka és vezérkari főnöke. A találkozás tehát kétségen kívül haditanács céljából történt. E tanácskozás eredményét, jeleit, következményeit, talán a legközelebbi napok fogják megmutatni, talán csak a későbbi idők. Minden ok meg van azonban arra, hogy bizakodva tekintsünk Boroszló felé és a legjobb reményekkel várjuk a fejleményeket, a melyek az ott tartott nagy jelentőségű megbeszéléssel kapcsolatban vannak.

A lodzi és lovici győzelmek után, amelyeket az oroszok is beismernek, bizonyára joggal várhatjuk a hadjárat hasonló folytatását. De reményt lehet meríteni a német birodalmi kancellár tegnapi beszédéből, a mely különösen az orosz-lengyelországi harcterre utalva hangoztatta, hogy a legkedvezőbb fordulatokra lehetünk elkészülve. Itt kétségtelenül nagy, igen nehéz munka vár reánk és szövetségesünk hadseregére; de az erők, eszközök és módok meg vannak hozzá. A boroszlói találkozás is arra mutat, hogy Németország most a keleti harcszíntérré veti nagyobb erejét, hogy az oroszok megtörésével önként omoljon össze a franciák ellentállása, amelybe még az önt erőt, hogy Oroszország a segítségére fog sietni. És azután Angliát is eléri az a sors, amelyet a becsületnek és tiszt-

tességnek minden embere joggal szán az alattomoság és a cinizmus szigeteknek.

Belgrád vértelen bevétele

(Stratégiai érett gyümölcs. — A vár védelme.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 3.

Szerbiai hadjáratunk tegnap pompás eredményhez vezetett: Belgrád vára elesett. Ez a nagyszerű siker, a fővárosnak, Szerbia büszkeségének eleste, annál jelentősebb, mert Belgrádot nem kellett nehéz harcok után, kétségbeesett ellentállást leküzdve, megszerzeni, hanem mert azt a szerbeknek maguknak kellett kiüríteniük. Mint az érett gyümölcs, hullott az önkébe. Ennyire meg van törve a szerb hadsereg, ennyire visszaszorítottuk annak legvadabb csapatait.

Belgrád vára Szerbia északi csücske van, azon a helyen, ahol a Száva a Dunába ömlik, a Dunavölgynek; egy a környéket teljesen uraló, átlag 50—120 méternyi magas hegysíkján. Előretolt helyzete révén mindakét a folyam mentét védheti és veszélyeztetheti.

Az öreg vár, a mely a török időkben származik, közvetlenül a Száva partján van, egy 47 méternyi magaslaton. Ma már, mint erődítmény alig számít. A vár és a város között fekszik a híres Kalimegdán, parkozott fensík, a hol a szerbek most Belgrád közvetlen védelmére és a Duna-Száva torkolat megtartására ütegállásokat szerveztek. Az öreg vár és a Kalimegdán képezték — a védelemre berendezett Száva és Duna-parttal — a város körül az első védelmi vonalat. Ez azonban csak halvány mása volt a modern öv-erődítménynek. Sokkal jelentősebbek voltak a város mögött, a hegyeken elhelyezett üteg-állások, mert ezeket jobban el tudták földni s nem voltak egyébként se annyira exponálva, mint a Kalimegdánon elhelyezett ágyuk. Támadó erejük is nagyobb volt a Duna és a Száva irányában.

A természetes akadályok révén, a melyeket a Duna és a Száva nyújtottak, Belgrád, az ódon várerődítés mellett is, a szerbeknek erős támaszpontot nyújtott. Viszont hátránya ennek a támaszpontnak az, hogy nagyon exponáltan fekszik a Duna és Száva által képezett félsziget csücskén, a mely Magyarország felé nyúlik.

Kétséget nem szenved, hogy Belgrád elesése akkor se kellett volna ennyire várni, ha a szerbek ezt makacsabbul és a végsőkig védték volna, mert Belgrád hősi csapataink számára nem jelentett legyőzhetetlen akadályt. A gyorsabb eljárás csak az akaraton és hadvezetőségünk fölfogásán mulott.

Hadvezetőségünk nem kötötte magát ahhoz a vágyhoz, hogy Belgrádot csak azért hódítsuk meg, mert Szerbia fővárosa. Nem becsüli semmire az olyan olesó dicsőséget, a minőt például az oroszok az ő kárpáti betöréseikkel aratni akarnak. Hadműveleteink terve a szerb hadsereg legyőzésére és nem városok elfoglalására irányult. Ezért ennek az elvnek megfelelően, kezdtük el nyugaton a támadást, Kragujevac irányában, Szerbia szívébe. Ezt az offenzívát azután tervszerűen, terepről-terepre hajtottuk végre, a gondolkodó stratégiák szigorú számításainak szemmel tartásával; és ezek alapján biztosra kellett venni, hogy a Kolubarától keletre fekvő magaslatok meghódítása után Belgrád el fog esni, mert el kell esnie; ennek stratégiai szükségkép kell bekövetkezni,

mert a Kolubarán történt átkelés által csapataink Belgrád határára kerültek. Ha a szerbek Belgrádot ki nem ürítik, a város védelmi egységeibe kerülnek.

Belgrád eleste után a legnagyobb elismeréssel és hálás köszönettel fordulhatunk hadseregünk bátor és körültekintő vezetői felé; mert az oly nagyszerű eredmények, ha vértelen doant nélkül értek el, a mai vérontásban oly gazdag idők alatt, értékben százszorosossá válnak.

Vilmos császár

az északi harctéren.

(Teljes ágyúszervezés az orosz lövésárkokban. — Fehér kendőkbe burkolt katonák.)

az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, december 3.

Annak a híre, hogy jön a császár, délelőtt tíz órakor terjedt el Insterburgban. Először kétfelkéséssel fogadták, mert a közönség már sok biztos formában elterjedt hírből csalódott, most azonban valóban bizonyult. A gyermekeknek az iskolában mondták meg és azonnal abbamaradt a tanítás. Mint a csipegő fecskék futottak végig a városon és eltorjesztették, hogy tizenkét órakor itt lesz a császár. Rögtön kitűzték a zászlókat és a fekete-fehérvörös színek megélenkítették a borus, esős novemberi napot és a harangok hangja mellett ezek igyekeztek a pályaudvarra. A császár tulajdonképpen sosem lépett még Insterburg földjére, csak egyszer, 1889-ben volt itt a császárgyakorlat alkalmával, de azonnal lóra ült. Többször keresztültutazott, amikor a rominténi vadászterületén vadászott. Ezuttal innen akart Gumbinnenbe tovább menni és egyúttal a látogatás Kelet-Poroszország sokat szenvedett lakosságával szemben részvétlanúsítás akart lenni. A vasúthoz vezető úton, közel a pályaudvarhoz a goldappi népfelkelőzred harmadik zászlóaljja állott sorfalat, csupa öreg katona, tábori felkészüléssel, szuronyos puskával. A Gumbinnenbe vezető úton lovas vadászok egy eskadronja állott fel, zászlós lándzsáival. Oriási embertömeg gyülekezett a csapatok mögött. Diszórég nem volt, a fogadtatás egyszerű, semmi virág, szőnyeg, vagy más díszítés, a pályaudvart népfelkelőrsők zárták el.

A császár vonata, amely tizenkét kocsiából állott, amelyeknek legnagyobb része tömve volt a katonáknak szánt ajándékokkal, az intézkedés szerint a középső sínparra volt bejövendő. Heinrich alezredes, pályaudvari parancsnok, minden bejárt kettős örrel ellátott, a várótermeket kiürítette, még a hatóságok képviselőit sem engedték be. Csak néhány magasrangú tiszt, Below hadseregparancsnok, Dona gróf tábornok, császári hadsegéd, aki egykor a cár mellett teljesített diszszolgálatot, továbbá Brahms kormányzó várták a császár vonatát, amely pont tizenkét órakor futott be. Először az adjutáns ugrott ki a D-kocsiból, azután az első kocsiból a császár szürke köpönyegben, szürkén áthuzott sisakban, világosszínű oldalgyeverszissal, vállain keresztben átvett szijtartón a messzelátó és a kard, jobbáiban a marsallbot. A császár, aki *lassú és komoly, testileg rendkívül ruganyos, kemény kézfogással üdvözlö az ismerős urakat, a többi bemutattja magának, átveszi a jelentést, amelyet átolvast és átad adjutánsának. Kiséretében vannak Reisach báró főudvari marsall, Plessen tábornok, Falkenhein hadügyminiszter és néhány adjutáns. A császár azonnal az utcára megy és a főpa-*

rancsnokság zárt autójába ül, amelybe zöld egyenruhájú udvari vadász, aki karabéllyal van feltegyezve, takarót, bundát és két kesztyűt rak. Mikor kilépett a pályaudvarról, megállította a császár Stack zu Sternburg nevű rominténi fővadászt, akinek kapitányi népfelkelő egyenruháját a vaskerezt díszíti. A császár mosolyogva kezét nyújt neki és tíz percig beszélget vele a vadászterületről, háborus élményeiről. A zárt autóban, amelyen a főparancsnokság fekete-fehér-vörös zászlócskája volt, a császár mellett Plessen generális ült, az első üléseken pedig Below főparancsnok és a fővadász. A közönség zajos ovációja közt robog a kocsis a tisztelgő csapatok mentén. Nyolc nyitott autó követi. Három katonai repülőgép kóválygott a levegőben, a megfigyelőbiztosok jelzőpisztolyukból ezüstösen csillogó fénycsőket lönek le.

Gumbinnenbe egy óráig tartott az út. A hóval takart földeken már nincs a háborúnak nyoma. Az Angerap folyón egy fahíd vezet, mert a köhidat a német csapatok felrobbantották. Az utamenti falvak teljesen üresek, a lakosság alköltözött. Legtöbbször az oroszok elpusztították. Itt-ott örökkel és járőrökkel találkozik a császár és az út mellett néhány visszavonuló menekült család köszön tiszteletteljesen. Gumbinnen is teljesen elhagyatott. Csak egy szálloda és néhány vendéglő van nyitva, még a katonai életnek sincs nyoma. Mindenki a várostól husz-harminc kilométernyire lévő tűzvonalban van.

Gumbinnenben, amelyen még meglátszik az orosz pusztítás nyoma, gyakran hallani dörgő ágyusztót. A pályaudvaron sebesülteket és foglyokat szállítanak Insterburgba. Epen az utolsó napokban, de még inkább éjszaka, az oroszok többször heves támadásokat kíséreltek meg, amelyeket erőlyesen visszavetettek, csakély veszteségekkel. A császár megérkezése előtt éjjelen elfogott oroszok a rossz élelmezés és bánásmód miatt panaszkodnak. Az egyik azt mondta: „Az én háborumnak vége van.” Orosz pionirok, hogy előőrseinket tévutra vezessék és hogy a holdvilágnál a hóban ne legyenek felismerhetők, fehér kendőkbe burkolozva kuszta a drótsövényekig, ahol azonban rajtuk ütöttek. Egyik század reggel három órakor behatolt az ellenséges lövésárkokba, miután sikerült elfognia egy nagyobb járőrt. Az oroszok árkaiban teljesen felszerelt ágyakat, takarókat találtak. Az oroszok most nehéz ágyukkal lönek, meglehetősen messziről, de kevés kárt okoznak. A császár sok érdekes csataképet látott és meggyőződött arról, hogy a keletporoszok kitartása, vitézsége, odaadása most is olyan, mint a háboru elején.

Az Aradi Közlöny díszes naptárát minden negyedéves előfizető, amennyiben előfizetési hátralékban nincs, — az esetben is, ha az előfizetést havonként újítja meg, mint minden évben, az idén is — ajándékkal kapja. Minden új előfizető, aki december 1-én negyedévi előfizetéssel belépett az előfizetők sorába, ajándékkal ingyen és bérmentve kapja az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát az 1915. évre. Kérjük azokat a t. c. előfizetőinket, akiknek előfizetési tartozásuk van, azt idejekorán rendezzék, hogy a naptárt fennakadás nélkül megküldhessük.

Sélelem az új német offenzívától.

— Flandriában megújulnak a harcok. — Arras a támadás központja. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—London, december 3.

Véres csaták Arrasért.

Rotterdam, december 3. A Daily Newsnak jelentik: Ambár már három hónap óta esnek német gránátok Arrasba, a legtöbb ember mégis a városban maradt. Tegnap este azonban százszámra menekültek az emberek Duillen felé. Csütörtök óta ugyanis a németek nagy erővel támadják Arrast. A város előtt irtózatos harc folyt egy kis területért. Először a németek foglalták el, azután a franciák. Kezi tusa volt az egymástól ötven méterre lévő sáncárkokban. Csütörtökön bajonetharc volt, szombaton újra kezdődött a lövészárkoknál a harc. Különböző német ezredek rohantak a francia állásokra. Mindkét részen nagy a veszteség. Közben a németek állandóan lötték Arrast, amely valóságos romhalma.

Berlin. A Flandriában folyó harcokról a Vossische Zeitungnak Amsterdamból jelentik: Újból ágyuzást hallunk Sluisban és pontosan megtudjuk különböztetni a tengerészek nehéz ágyúinak tüzelését.

A Times írja Boulogneból: A német tüzéség munkáját átláthatatlan fátyol takarja. Az ágyúk kisebb nagyobb heveséggel, de folyton szólnak s azt bizonyítják, hogy az ellenség új csapásra készül. Ellenfelünk még korán sincs megtörve és nem adta fel a reményt, hogy a partot elérje. Ypernnél a német gyálogság fokozott erővel lépett ismét működésbe, az új heves támadásrak azonban, úgy látszik, mégis Arras lesz a középpontja. A szövetségesek már készülnek is az új előnyomulásra és hisznek benne, hogy az ellenségnek nem fog sikerülni áttörni arcvonalunkat.

Ypern bombázása.

PÁRIS. Egy yperni polgár vallomása szerint Ypern lövetése a németek által szakadatlanul tart. A német repülőgépek naponta bombákat hajítanak le a városba és ezáltal nagyobb károkat okoznak a városnak, mint a nehéz tüzéség. A vízvezetékét teljesen megrongálták. A várost az utolsó lakosa is nemsokára elhagyja. (M. T. I.)

Egy havi háboru kilencszáz millió.

Páris. Ribot félhivatalos jelentése szerint Franciaország hadiköltsége novemberben kilencszázötven millió.

Új támadást várnak a franciák.

Genf: Párisból jelentik: A Temps még mindig reméli, hogy a szövetségesek kelotról és nyugatról behatolnak Németországba. Nehéz lesz a vállalkozás, de az nem baj. Az a fődolog, hogy jó vége legyen. Az említett lap ilyen értelemben magyarázza az orosz harotérről érkezett híreket. A párisi katonai kritikusok azonban számolnak azzal, hogy a nyugati harotéren a németek újra fognak támadni és azt hiszik, hogy ez az offenzíva az Argonneokban, ha nem is az erőd szívében, de az oldalakon, a Rheims és az erdő, továbbá az Argonneokban és a Maas között lesz.

Berlin. A Vossische Zeitung jelenti Párisból: Az ideérkezett hírek után, amelyek az

északi Flandriában tervezett új német támadásokról számolnak be, a francia vezérkar is megtette intézkedéseit. Az összes csapatok fölött való fővezérletet Joffre tábornok Foché tábornokra bízta. Az új hadvezér rendelkezésére álló csapatokat a következőképpen csoportosította: Az angol hadsereg és a belga hadsereg egy része Lilleig tartja megállva a tengerpartot. Lille-től Arrasig egy francia hadsereg áll Castelnau tábornok főparancsnoksága alatt.

Arrastól délre, egészen a belga határig egy újabb francia hadsereg foglal helyet, amely fölött Mauthuy tábornok parancsnokol. E csapatokhoz kapcsolódik egy különböző nemzetiségekből összeállított, nagyon erős alakulat, amely Délflandriában foglalt állást és amelynek Durbal belga tábornok a vezére.

Ennek a hadseregnek számos lovashadosztály, rengeteg tengerész és sok territoriális csapat áll a rendelkezésére.

Pezsgőjüket féltik a rheimsiek.

Quarante neuvième jour du bombardement! A bombázás negyvenkilencedik napja — ez Rheims lakóinak új fűszámitása. Minden reggel még szürkület előtt kimássznak homokszákokkal védett pincéikből és sietnek kenyérral, hussal, borral a hönuk alatt, a város körüli magaslatokra, ahonnan végignézik a francia és német ágyúk párbaját. Este, ha hallgatnak az ütegek, visszatérnek a városba és a még megjelenő két helyi lap elmondja nekik, hogy a bombázás negyvenkilencedik napján milyen károkat okoztak a németek. A Daily Graphic munkatársa elmondja, hogy különösen a régibb városrészek szenvedtek sokat. Amit a német tüzéség bombái el nem pusztítanak, azt elégetik az „égő petróleummal töltött kézi gránátjaikkal” (?) A rheimsiek véleménye szerint a németek különösen a nagy pezsgőpincéket veszik célba. Ez természetesen nem igaz, mert körülbelül húsz kilométeres hosszu folyosón tíz méternyire a föld alatt, a rheimsi hegyek mészkövel alatt pihennek a drága nedű milliói. A város százhusz ezer lakosából legfeljebb negyvenezer maradt. Ambár napközben elhúznak, vagy a hegyekbe menekülnek, mégis hétszáz embert ölt meg a tüzéség és több mint ezer a sebesült. A legtöbb sebesülést leeső faldarabok, vagy beomlott házak okozták. Este teljesen kibalt az egykori koronázó város. Sehol világosság nincs. A vendéglőben dupla függönyöket alkalmaznak az ablakokra, az utcán egyiptomi a sötétség. Első időben valósággal tapogatózni kell. Három-négy kávéház és restauráció csak katonatiszteknek szolgál találkozóhelyül és kilenc óra előtt már kiáltják: „on ferme, on ferme!” A rheimsiek leginkább attól félnek — mondja az újságíró, — hogy a németek, miután ószakon ki fognak kapni és visszavonulásuk elkerülhetetlen, bosszúból a várost tönkrelévik. Minthogy azonban a belga harotéren a jelek mindenre, csak visszavonulásra nem mutatnak, úgy látszik, a rheimsieknek sincs okuk a nagy féltelmre.

E sülyesztett angol gőzös.

AMSTERDAM. Az Aberdeen angol gőzöst német tengeralatti elsülyesztette.

A megrémült London.

Brüsszel. Azok a belgák, akik sebesült hozzátartozóik látogatására Angliában jártak s most onnan visszatértek, egybehangzóan azt mondják, hogy Londonban igen levert a hangulat. Calais és Dover között teljesen szünetel a közlekedés. Csak nagy kerülővel, Dieppen át lehet Folkestoneba jutni; az utazás nagyon hosszú és fáradalmas. Folkestoneban az érkező utasokat alaposan megvizsgálják. Az utlevél átvizsgálása miatt több óra hosszat kell a kikötőben várakozni. A vonatok, amelyek máskor St. Paul, Cannon Street, Victoria és Charing-Cross állomásokon is megállottak, most csak Victoria-Stationban állanak meg, ahol újabb vizsgálatnak vetik alá az utas személyét, utlevélét és holmiját.

Esti nyolc órától kezdve Londonban teljes a sötétség. A nyilvános helyeket mind beárják néhány színház és mozi kivételével, ahol tíres padok előtt folynak az előadások. A házak fala, a közúti vasut kocsijai, az omnibuszok, az üzletek kirakata, a kávéházak és vendéglők fala tele van plakátokkal, amelyekon önkéntes katonákat toboroznak. Mindenütt óriási betűkkel olvasható a felírás: „The Country wants you!” (A hazának szüksége van rátok.) A nép hangulata általában távolról sem olyan bizakodó, mint ahogyan az angol sajtó állítja. (Bud. Tud.)

Felrobbant gyár.

London. Bratfordnál a liditgyár felrobbant. Hatan meghaltak.

A németek angol szenet kohoztak el.

Krisztiania. Antofagasta-ból táviratozzák a Hadbiztosító hivatalnak, hogy a Risör-ből származó Helicon nevű vitorlást egy német cirkáló elharcolta és arra kényszerítette, hogy átengedje neki szénrakományát. A Helicon meglehetősen károkat szenvedett. A hajó Ausztráliából jött. A külügyminisiterium erről az eseményről nem kapott semmiféle jelentést.

A Helicon rakománya angol szénből állott, melyet ez év májusában Fort Talbotban rakodott a hajó. A szén rendelkezési állomása a chilei Caleta Coloso volt. A Horn foknál a hajó lékelt kapott és utját Ausztrália felé kellett vennie, hogy ott kitalarozzák. November 9-én Aberlandból elindult Caleta Coloso felé.

Dewet angol fogoly.

London. Pretoriából hivatalosan jelentik: Dewet fogságba esett.

Adományok. A hadbavonultak családjai részére a polgármesteri hivatalban adakoztak: ékszer adtak: Mayer Péter és Gyula 2 arany gyűrű, El. Paikó Erzsike arany gyűrű, Loló, Józsi, Rózi arany zsuзу, ifj. Pataky János arany gyűrű, ifj. Pataky Jánosné arany gyűrű, Glück Olga arany gyűrű, Nagy Jánosné arany gyűrű, Bedő Ius arany gyűrű, Gergely Annus arany gyűrű, Hoch Mariska arany gyűrű, Bauthann Baby arany gyűrű, Torók Mési arany fülbevaló, Benkő Gizzi arany gyűrű, özv. Román Istvánné 3 arany gyűrű és ezüst lánc, Mohos Agostonné ezüst karsatt, Zoltai Máttyásné ezüst villa, Krómer Olga ezüst gyűrű és ezüst zsuзу, Kies Mariska arany gyűrű, Zimmer Boriska arany gyűrű és ezüst gyűrű, Jakab Regin arany gyűrű. — Pézst adtak: Mikosevits Iván (ötödészor) 20 kor. Szóró Mihály (szülősdij) 84 fill. Korontay Frigyes (szülősdij) 50 kor. Első Magyar Általános Biztosító Társaság tisztviselői (ismételten) 23 kor. Zéder Imre (ismételten) 10 kor. Weisz Lajos (ismételten) 5 kor. Neuman Testvérak tisztviselői (ismételten) 100 kor. Osztrák Magyar Bank aradi fiók személyzete (ismételten) 70 kor. Aradi sikatnéma iskola tantestülete (ismételten) 30 kor. Aradi turista asztaltársaság (negyedszer) 12 kor. Cziráky Alajos (ötödészor) 10 kor.

Anglia segítséget kért Olaszországtól.

(Az entente újabb kudarcra — a megvesztegetett és elcsapott pártvezér — az olasz kamara a hármasszövetség mellett.)

Téli társulások.

Róma, december 3.

Olaszország megtagadta Anglia segítségkérését.

Konstantinápoly: Anglia felzárkóztatta Olaszországot segítsen neki Egyiptomban a tripoliszi határvidékben. Olaszország azt felelte, hogy az őrházak szaporítása Anglia dolga.

Olaszországban senki sem akar háborút.

Közel félévi szünet után most kezdődik az olasz parlament rövid karácsonyi ülésszaka, amelynek menetét izgalmas ligyetommal kíséri Európa valamennyi országa. Azzal mindenki tisztában van, Itália barátja és ellensége egyaránt, hogy Olaszország állásfoglalása és végső döntő elhatározása rendkívüli súlyú esik majd Európa nemzetközi mérlegének megbillent serpenyőjébe.

Mi lesz tehát Olaszország végső, döntő állásfoglalása? Pozitív tények alapján jelenthetjük, hogy az olasz kamara nemcsak régi szövetségeseihez való hűségét fogja hangoztatni, hanem azt oly melegséggel és ékesszólással fogja cselekedni, ahogyan azt talán sem a monarchiában, sem Németországban nem is várják.

Diplomatáink, a két kormány, a hadvezetőség és általában az összes illetékes tényezők jól tudják, hogy Olaszországot nem hűtlen szándék tartotta távol a hármasszövetségi szerződésnek fegyveres betartásától. A tömeg azonban a monarchiában és Németországban a legkülsőbb jelekből olvasott. Am a diplomaták közöttük különösen a bécsi olasz nagykövet, Avarna herceg, aki magas korát meghazudtoló fürgeséggel és fáradhatatlansággal dolgozott — óriási és megértő munkát végeztek.

A hármasszövetségnek hatalmas harcosa, Salandra miniszterelnök és neki köszönhető, hogy ez az ország most hihetetlenül egységes és hogy ma a hármasszövetség népszerűbb, mint valaha volt.

Pedig Saladrának igen nagy ellenségeket kellett legyőznie. Először ott volt az a népszerűtlenség, amely az Ausztria szót körülvette.

Azután ott volt a másik leküzdési való nehézség: a francia-olasz testvériség. Meddig tartott, amíg a félművelt olasz tömeg megértette, hogy ez a testvériség sosem gátolta abban, hogy Olaszországra halálos csapásokat mérjen. De végül ezt is tisztán látták Itáliában.

Hátra volt azután a harmadik nagy ellenség: az entente pénze. Ebből a pénzből hihetetlen összegek jutottak át az olasz határon. Megvettek minden megvásárolható lapot, viszont azonban konstatálható tény, hogy a komoly, nagy, európai nevű lapok egyikét sem sikerült megvesztegetniök a francia-angol-orosz lélekfűróknak. A legveszedelmesebb sikere ez volt az entente bérenceinek, hogy hálójukba kerítették az olasz szocialista vezérlapokat, az Avanti nak a teljhatalmu szerkesztőjét: Musolinin. Ez az ember még néhány héttel ezelőtt jóval több is akkora erkölcsi hatalom volt, mint a miniszterelnök, most pedig lapjától elcsapva, pártjától kilökve, mint szellemi bépkoplos áll az egész világ és főként az olasz nép előtt, mert leleplezték, hogy a francia nagykövet óriási pénzeket adott neki az entente érdekében való izgatásért. Ez most Olaszország legnagyobb szenzációja, egyben pedig az entente legvéresebb csatavesztése.

A szocialista vezér árulása egyenesen a legnagyobb hasznára vál a mi ügyünknek. Emlékeztet, hogy épen Musolini bűnéből olyan bírek keringtek, hogy az olasz szocialisták akarják a háborút — ellenünk. Most azután, amikor a szocialistapárt belátta, hogy fő-fovezére mily rut árulást követett el az egész óriási szocialista tábor ellen: az olasz képviselőház

szocialista pártja a másik végletbe esett. Eddig a háború mellett és a semlegesség ellen nyilatkozott, most pedig már bejelentették, hogy a rövidnek tervezett, ünnepi ülésszakon harcot indítanak a hadi költségek emelése, illetve a rendkívüli hadiköltségek ellen és evégből még az obstrukciótól sem riadnak vissza. Ez a bejelentés megütközést keltett Olaszországban, mert hiszen ott amugy sem akar senki háborút. Am a szocialisták harca nem is a háborús szándék, hanem a háború lehetősége ellen irányul. A szocialista-párt is azt akarja, hogy Olaszország feltétlenül megmásíthatatlanul ragaszkodjék a semlegességhez.

Hogy a szocialisták obstrukcióját vagy sem, ez már az olasz parlament bensejé ügye. Ami bennünket közelről érint, az abból áll, hogy a míg a múltban csak Salandra, a kormány tagjai, a parlament és az ország többsége volt mellettünk, illetve az olasz semlegesség mellett, addig most — bátran mondhatjuk — hogy egész Itália melegen ragaszkodik a hármasszövetséghez.

Sonnino báró, az új külügyminiszter feltétlen hűve monarchiánknak és Németországnak. Ehhez képest jövetelét az entente sajtója őszinte dühöngéssel fogadta. Nyugalommal nézhetünk tehát az olasz parlament ülései elé. Mi ott is egyik legszebb csatánk győzelmes végét fogjuk élvezni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Jászay és Komjáthy fellépte. Bánk-Bán.

Szombat: Nagymama és szavaltatok.

* A színház hírei. Ma lép fel Jászay Mari és Komjáthy János a Bánk-Bán tragédiában. A mint az elővételből kitűnik Jászay Mari nagyasszony ezúttal is, mint Aradon mindig felt ház előtt fogja művészetét ragyogtatni. Nagy az érdeklődés a holnapi Nagymama iránt is, a mely előadás keretében mutatja be a nagyasszony az 3 csodás előadását a leggyönyörűbb versak és magánjelenetekben. — A társulat két világhírű újdonságra készül u. m. a Csunya ember olasz vigjáték, Langyer vér (Polniases flut) operette.

* Az oroszok futása a Kárpátokból. (Uj műsor az Apollóban.) Az oroszok második kárpáti betörése is kudarcra vezetett. Hős csapataink véresen visszaverték a Kárpátokon átmerészkedő ellenséget, amelynek már csak szétvert töredékei tartózkodnak Zemplénmegye északi részében s csak azért vannak még magyar földön, mert katonáink erős szuronygyűrűvel vették őket körül. Ennek a nagy világháborúnak egyetlen eseménye sem esett annyira lelkünkbe, mint az oroszok kárpáti kalandja. Véreink ott harcolnak északon, délen és nyugaton, de lelkünk minden feltésével a hős katonáinkba vetett bizalmunkkal figyeltük, hogyan verik ki a magyar hős fiúk a magyar földre merészkedett ma-zkakat. Az oroszok kárpáti futásáról rendkívül érdekes mozifelvételeket készítettek, amelyek élő történelmet tanítanak. Vitéz hőveink dicsőséges harcának számos lelkésítő momentumát látjuk magunk előtt ezekben a klasszikus harctéri felvételekben, amelyeket a fővárosi moziszínházakkal egyidőben pénteken és szombaton mutat be az Apolló színház grandiózus új műsor keretében.

* Szeretve mindhatálig. (Kiváló olasz dráma az Urániában.) Egy finom, poétikus, leheletszerű drámai jelenetet mutat ma be a színház, melyben egy nő léte minden nagy-szerű szépsége és szenvedése művészién jut kifejezésre. Két nő szerelme egy férfibe, az egyiknek szerelme pusztá flirt, játék, a másiké mely szenvedély. Míg a férfi az első felé hajlik, a második epód, sorvad bánatában, titkolja, magába fojtja nagy szenvedését. — Hiteles harctéri felvételek VIII. sorozata az Urániában. Hadseregünk légi armádjáról hoz ma a színház igen érdekes felvételeket. A levegő katonái nagy szolgálatot tesznek vonuló csapatainknak, az ellenség állásait kikémlelik és így azok minden áron ártalmatlanná próbálják tenni. Azonban az ellenséges lövegektől megrongált aeroplánt kijavítják, ismét kiviszik a harctérre és bombákkal felszerelve újra elindul veszedelmes felderítő útjára.

Aradi orvos harctéri naplója.

(Csirkét koppaszt a bankdirektor.)

Az Aradi Közlöny főszerkesztőjétől.

Arad, december 3.

Az Aradi Közlönyben kezdte meg harctéri feljegyzéseinek ismertetését egy aradi orvos, aki az oroszok elleni háború óta Galiciában teljesít szolgálatot. Ma a következő érdekes részleteket adjuk közre a szívesen olvasott feljegyzésekből:

Alig hogy átléptük az orosz határt, rögtönünk, hogy minden községben földalatti telefon van, mely Lublinnal közvetlenül van összekötve. Egy tüzértörzstiszt beszéli nekem, hogy egy városkában az orvos házában nagy vöröskeresztes zászló lengett: előrenyomuló tüzértörzseinkre a városka közelében meglepő pontossággal tüzeltek már jó messziről, körülbelül tíz kilométer távolságról az oroszok. A tüzértörzsek véletlenül bevetődve az orvos házába s azt felkutatva, a pincében megtalálták az orvost, a gyógyszerészt, egy ügyvédet és egy papot, amint közvetlenül Lublinnal kötötték telefonon csapataink állását. Természetesen mind a négyen megkapták méltó jutalmukat.

Szeptember 5. A mai napon találkoztunk először német bajtársainkkal a csatateren. „Itt vannak a németek”, hallom mindenfelől a kedves és biztató jó hírt. Magam is találkozom velük s hamarosan megkötjük a fegyverbarátságot porosz Landwehr-kollegáinkkal. Nehéz napjuk volt a németeknek ez az első nap. Már reggeltől kezdve az első sorban harcoltak a mi derék honvédeink mellett. Oly bátran, oly merészen mennek a tűzbe, mintha csak őszi hadgyakoratra vonulnának s épen ezért nagy a veszteségük is. Egész szakaszokban látom az ő sebesültjeiket visszafelé húzódni.

Egészségügyi segédcsapatunk javarésze tartalékosokból áll. Legügyesebb emberem a civibus bankdirektor Budapestben. Itt csak káplár ur, aki segélyhelyünk legfőbb rendelője és felügyelője. A személyzetet éppen úgy kordában tartja, mint konyhánkat, s a sebesülteket úgy gondozza, beszélgeti, mint egy önfeláldozó kedves nővér, de közben ráér még csirkét koppasztani is. Ha kell, a föld alól is előteresi a szükséges kenyeret, teát, cigarettát, zivarcokot valamennyiünk számára, pedig vagyunk néha még százon is felül. Bármiféle nehéz és veszélyes feladattal bizom is magam én bankdirektoromat, teljesen biztos vagyok, hogy a parancsot minden körülmények között teljesíteni fogja.

Hihetetlen menetteljesítmenyeket végeznek embereink. Sárban, vízben, egész nap szakadó esőben, éjjel vaksötétségben menetelnek reggel három órától másnap reggel két óráig. Utána két óráig pihenő. Alvás csak kevesek számára juthat a teljesen átázott takajon, az utak árkában, a szántóföldeken, vagy kertekben. Azután megint tovább, fáradtan és átázottan napokon át.

Rendelet a híradásra alkalmas jelzések eltitlásáról. A hivatalos lap mai száma közli Tisza István gróf miniszterelnök rendeletét, a mely a hadviselés érdekeinek megóvása céljából az ország egész területén eltiltja az olyan fényjelzéseket és híradásra alkalmas egyéb jelzéseket, a melyekkel köztársaság továbbíthatók. A ki a tilalmat megszegi, kihágást követ el s a mennyiben cselekménye súlyosabb büntetés alá nem esik, tízenöt napig tartó elzárással és 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntethető. A rendelet a kihirdetés napján lép életbe.

Péter király siratja elveszett fővárosát.

(Belgrádot magyar katonák vették be. — Szerbia megsemmisülése hetek kérdése. — A szerb sereg folytonos hátrálása.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Zimony, december 3.

Igazságos bűnhődés a bűnért.

BUDAPEST. A főrendiház mai bizottsági ülésén Wlassits Gyula napirend előtt kitejézte a főrendek legelénkebb örömét Belgrád megszállásán.

— Ott érezhetjük igazságos kezünket, ahonnan a gonosztevők államiag szervezett büntetéseivel markodtak a kettős monarchia békealapjait megingatni — mondotta.

Péter király siri Belgrád elostekor.

SZOFIA. Nisben napok óta készültek Belgrád elestére. Péter király hallván a vesszedelmet, sirva mondta: Ettől kimélgjen meg az isten. Péter most a meggyilkolt Sándor királyról és Draga Masináról álmodik. Sándor trónörökös elbujt. Nisben úgy híresztelik, hogy a cárnál járt és segítséget kért. A királyfiak elvesztették pozíciójukat.

Belgrád ostroma és bevételé.

November 16-án csapataink három oldalról kezdték meg Belgrád ostromát.

Az a szakadatlanul tartó tüzérségi harc, amely az előző napokban a monitorok fedélzetéről végig zúdult a Kalimegdán erdei és a Belgrádon túl levő szerb tüzérségi állások ellen, siettetette győzelmünket.

Belgrádot közvetlenül Obrenovác elfoglalása után Zimony felől ütegeink vették tűz alá, a part mentén a gyalogság verte ki a száva menti hadállásokból a szerb csapatokat és így lassanként urai lettünk a zimony-belgrádi vasúti hídtól jobbra fekvő Cigányszigetre és a Duna-Száva torkolatánál elnyúló Burmának. Ez a sziget, amely teljesen lakatlan, még béke-időben is állandóan géopontja volt a szerbek tüzelésének. Hadvezetőségünk azonban sakkban tartotta a szigetet, azt a mi csapataink nem érintették, viszont halál fia volt az, aki a Szávan át a Burmára akart lépni.

(Monitorok és nehéz ágyúk az ostromban.)

Az ostrom nem lett volna teljes, ha abban vezérszerepe nem jut félelmetes monitorjainknak. Ezeknek a legendás hírük valóra vált minden egyes ágyúrovénél. Három monitor ontotta lövegeit az ellenséges állásokra. Ekkor a Kalimegdán már annyira megszenvedte a három hónap óta tartó ágyuzást, hogy a szerb ütegek nem tudták a mi állásainkat a V. heggyről elérni és ezért a szerbek kénytelenek voltak a Belgrádon túl eltekő magaslatokra vinni ágyúikat és ottan igyekeztek teljesen szakadatlan ágyuzásunkra. A szerbeknek különösen két magaslaton a Banjevo heggyen és a Pancsova felé eső Nebojszán volt erős tüzérségük, azonkívül megerősített tüzérségi állások voltak a várostól öt kilométerre levő történelmi nevezetességű Topcsiderben.

Miatt a moniterek három oldalról, Obrenovác felől a Szávan, Zimonytól, a Dunaparton épült Hunyadi-erősségtől és Pancsova felől, örvöldöztek az ellenséges állásokat, tüzérségünk állandóan ügyelt arra, hogy egyetlen elvedt löveg se érje magát a várost és csak az ostroma ha maodik napján, amikor a szerb főerősség nagy merész eszérel Zimony két utcáján, az Úr utcán és a Bezanje utcán állt be és negy házat gránátok megongoltak, adták a Belgrádra a tűzű lövéseket.

A tűzű ellen Zimonyi tüzérségünk főerősségét erősítésre kapott. Nemcsak derék lövedék csapatainkat először a löveg, hanem nehéz tüzérség is érkezett Zimony alá és pontononon a új t erővel megkezdődött a nagy

tüzérségi harc. Ekkor összes tüzérségi állásainkat előbbre toltuk és megkezdődött a Belgrádon túl fekvő magaslatok irtalmatlan lövöldözése. Ennek a borzalmas ágyuharcnak az eredménye nyilvánvaló volt. Lövegeink sorjában pusztítottak a szerb ütegek között, ezek egymásután lettek harc képtelenné és a harcok utolsó napjaiban csak épen hogy nagyritkán válaszoltak egy-egy lezuhant gránátra.

(Elfoglaljuk a Cigány-szigetet.)

Szombaton eldőlt a harc. Belgrádból mindenki elmenekült és magával vitte holmiját. Pilótáink napjában többször is végeztek repüléseket az ellenséges hadállások fölött és jelentéseik egyre biztatóbbak voltak. Két nappal ezelőtt aviatikus tisztjeink nemcsak arról a pánikról tettek jelentést, amely Belgrádban magában elfogta a szerb népet, hanem lövéseink eredményét is pontosan kikémlték a levegőben és az iránymutatásuknak köszönhetjük, hogy egyetlen lövedékünk sem veszett kárba és aránylag a legrovidebb időn belül Belgrád a miénk lett.

A zimonyi pályaudvar közvetlen közelében, biztos fedezék közé előretolt nehéz ütegeink az utolsó három napon szüntelenül söpörték végig a Száva szerbiai partját. Bezanjától végig a Száva partján, a nyolc kilométer hosszú Cigány-sziget mentén húzódtak el a szerb fedezékek, amelyek Belgrád előtt utolsó mentővái voltak a szerbeknek. Két nappal ezelőtt tüzérségi evolúcióink azonban tarthatatlanná tették a szerbek helyzetét és a sziget feltétlenül birtokosává lett hadseregünk. A harc a sziget biztosításával eldőlt. Belgrád felé a front kiszélesedett és mialatt délnyugatról és nyugatról a szerb területen előrenyomuló gyalogságunk szurony-rohamokkal kiverte a szerbeket megerősített lövészárkaikból, hétfőre virradó éjjel a Szávát okkupáló monitoraink fedezete mellett Bezanje és Szurcsin községekből kitört gyalogságunk és pontonokon átkelt a Cigány-szigetre. Innen folytonos tüzérségi harcotól támogatva, szerb partra lépett és hozzácsatlakozott K. altábornagy Obrenovác felől előtörő seregéhez. A Cigány-sziget elfoglalásával, minthogy kelet felől a Kalimegdán összes erődjével együtt harc képtelen lett, a nyugati oldalról is biztosítottuk magunknak a Belgrád ellen való döntő felvonulás útját és így a Szávan át is sikerült csapatainkat, közvetlen Belgrád alatt, Szerbiába átvinni.

(Előretör a balszárnyunk)

Párhuzamosan a Zimony felől megindult tüzérségi és monitori harcra, Belgrád ellen megkezdte az előnyomulást K. altábornagy hadtestével. Ez a derék, kiváló stratégia, a ki tüntető sikereket ért el a Macsvában és az egész Száva menti harctéren, Obrenovác elfoglalása után az országuton nyomult előre Belgrád ellen. Csapataink dacolva a hóval, fagygal és a retentő sárral, egymásután foglalták el Raeska, Pecsani, Seljenik, Rakovica, Pincava, Resnik és Gunzal községeket és szombaton érkeztek Avalához, ahhoz a helyhez, amely a Topcsideren át az utolsó község Belgrád előtt.

Nyolc kilométernyire voltak ekkor csapataink Belgrádtól és támogatva a Szávan át a magyar partról dolgozó tüzérségtől, a hihetetlenül megerősített szerb lövészárkából egymásután verték ki szuronyrohamokkal a szerb csapatokat. Vasárnap reggel a mi csapataink már közvetlenül a Topcsider alatt állottak. Most már folyton szuronyrohamok érték egymást, az elkeseredetten védekező szerb csapatokat csak így lehetett kiverni állásaikból és mialatt a szerbek a Topcsider felé ideig-óráig igyekeztek feltartóztatni a nyugati felől előretörő seregeinket, Belgrádban a végső pánik vett erőt a katonaságon és a polgárságon. A Krugovác felé vezető országut monokulék ezreitől tartóztatva, fellevezett volt minden az ellenséges fővárosban; már nemcsak az ágyúk hangja

bőrből végig a város fölött, hanem nyugatról hallani lehetett a gép-puskák szakadatlan katonogását és a fegyverharcot. Így érkezünk nyugatról a Topcsiderhez. A valamikor látogatott belgrádi kirándulók hely most egy végeláthatatlan futóárok, a hal a szerb csapatok az utolsó ellenállást próbálták kifejteni.

(Bevonulás Belgrádba.)

Hétfőn és kedden érte el a harc legteljesebbét. Ugyiszólván minden talpalatnyi helyet rohammal kellett elfoglalnunk és csak szuronyrohammal lehetett kedden este csapatainknak Topcsideren keresztül előretörniük magukat. Derék vitézeink előmozdították a Belgrád alatt levő szántóföldeket és bár a szerbek utolsó ellenállásuk örjítő percében kíméletlen harcot intéztek a Banjevo heggyől csapataink ellen, a mi katonáink megrohanták a belgrádi hegyet és elérkeztek a külső városba. Ott megpihentek kedden éjszaka és szerdán reggel szürkületkor előmozdították a belgrádi utcákat. Reggel nyolc óra öt perckor a Kalimegdán baloldali kaszárnyája mellett levő bástyáról a szerb standárd lehullott. Es minden ágyuzásnál erősebb éljenzés közepette felröpült a diadalmos osztrák-magyar csapatok hadilobogója, Belgrád utcáira pedig rákezdtek a magyar színek. Szerdán egész nap tartott csapataink felvonulása Belgrádban, csak katonáink felhívta be a városba, de osztrákokon már polgárember is látogatást tettek a meghódított Nándorféhvárban.

(Magyar lobogó a városfokán.)

Egy szemtanú a következőket írja a magyar katonák bevonulásáról: Nincs szó, amely leírhatja azt a lelkesedést, azt a mámoros, szinte megrészegető varázslatot, amely elfogta a katonáinkat, a mikor a legelőli rohanó magyar honvédek közül kivált Hajdu Béla honvédtizedes és elsőnek tűzte ki a magyar nemzeti zászlót a városfokán.

A konak előtt találkoztak össze a magyar katonák. Szakállas, meglelt népfelkelők egymás nyakába borulva sirtak örömben. Osszecsókolódtak, a kik egymást sohasem látták. A különböző ezredek legénysége testvériesen ölekezett és alig néhány perc alatt a Terrázia tele volt magyar katonákkal és a morra az ember lépett, csak magyar sőt ütötte meg az ember fülét. Majd egy csoportba verődtek a honvédek és a magyar bakák és megcsendült az elfoglalt város királyi palotájának lépcsőin a magyar Himnusz diadalmos imája. „Isten áldd meg a magyart” zúgott végig a sorokon, a sapkák lerepültek a katonák fejéről és lelkesen, túlaradó érzéssel énekelte mindenki a szent imát a hódított város utcáin.

Belgrád bevételének híre Szerajevóban.

Szerajevó. Belgrád bevételének híre az esti órákban érkezett ide és az amugy is ünnepi hangulatot mámoros lelkesedés fokozta. A bosnyák főváros lakossága az uralkodó osztrák trónralépésének évfordulóját a Potiorek országos főnök nevenapját ünnepelte, egyben katonanapot is tartott, melynek fényét néhány legutóbb elhódított szerb ágyúközzemlére tevés is emelte. Ilyen hangulatban érte a várost a belgrádi örömhír.

Csuresics Fehin effendi polgármester nevét és arab nyelvű plakátokon tudatta a hírt, amelyet nyomon követett a város kivívása. Még az éjszaka folyamán ideérkezett Mosztár, Tuzla és Banjaluka városok üdvözlő sürgönye is.

Holnap a város ünnepi közgyűlést tart, melynek egyetlen pontja a szerbiai diadal méltatása lesz.

A hír hatása Zágrábban.

Zágráb, december 3. A horvát fővárosban is igen nagy örömmel fogadták a hírt, melyet a lapok külön kiadása tudatott a közönséggel. Tüntető menet vonult a városba a kormányzék elé, ahol — mivel Szerbec-ben Esterkre utazott — a báni kormány ott időző osztrák főnökei köszönték meg az óvációt. Különösen lelkes volt a hangulat a Jezsuita-tér környékén, ho-

több százmányost szerb égyu volt közsemlén. Itt a főiskolai diákok énekkara hazafias dalokat énekelt.

Belgrád — szerbiai bázisunk.

Bécs, december 3. Belgrád elfoglalásával lehetségessé válik — fejti ki a Neues Wiener Tagblatt — hogy már az ellenség országában létesíthetünk hadműveleteink számára főbázist, mely alkalmas arra, hogy helyes mederbe terelje az utánszállítás legnagyobb részét. (M. T. L.)

Csapataink elfoglalták Arangyelovácot.

SZOFIA. A félhivatalos Kambana jelenté Nisből: Az osztrák-magyar monarchia csapatai elfoglalták Arangyelovácot. A szerbek nagy veszteséggel visszavonultak Tozolaba. Runikból pánikszzerűen menekültek. Szófiában örülnek diadalainknak.

Szufflavioából Szófiába menekülők elbeszélése szerint a szerb hadtestek összeköttetése megszakadt. Bajovics és Sturm tábornokok seregei Kragujevácnál állottak föl. Stepanovics tábornok fedezte a visszavonulást. A pozíciós háboru terve azonban offenzívánk erején megtört. A szerbek végpusztulása hetek kérdése.

Orosz dicséret Potioreknek.

Kopenhága. A Moszkvában megjelenő Russkija Vjedomosti-mai cikke, amelyben a Szerbia ellen operáló osztrák-magyar sereget dicséri, így szól többek közt:

— Bármennyire fájjaljuk is Szerbia megszállását és bármennyire bámuljuk is a kétségbeesésében esodálatosan hős szerb csapatokat, nem tagadhatjuk meg elismerésünket az osztrák-magyar hadseregtől sem. A mit Potiorek tábornok művelt, az nem volt a fulsúlyban lévő sereg átgázolása az ellenségen, hanem valóságos stratégiai mestermű, amelyet majdnem a haditudomány tanítani fog. Potiorek minden gondolata arra irányult, hogy lehetőleg kímélje az emberanyagot és a hadiszereket.

— Már sokkal régebben elfoglalhatták volna azokat a területeket, amelyeket most megszállottak, ha ez lett volna a főcél. Potiorek olyan hadvezér, akit az osztrák-magyar főhadvezetőség a déli harcateren nyugodt lélekkel hagyhatott saját belátása szerint cselekedni és intézkedni és ez annál nagyobb dicséret Potiorek tábornokra nézve, mert a szerb harcster az őt most uralkodó viszonyoknál fogva már nem az, ami volt, nem mellékes harcster, hanem jelentőségében nagyot nőtt.

Az angol-francia flotta elhagyta Kattarót.

Antivári. San Giovanni di Meduából az a jelentés érkezett, hogy az angol és francia hadihajók jafarésze elhagyta a Booche de Kattaróval szemben elfoglalt hadállásait és kelet felé vette útját. Azt hiszik, hogy a Dardanellek irányában.

Cettinje bombázása a levagósból.

Antivári. Cettinjére naponta dobznak a pihoták bombákat. Nikita nyankor beszédei buzdítja a lépet.

Segítik a montenegróiak a szerbeket.

Milano. Cettinjétől jelentik a Corriera della Sramak: A montenegrói hadsereg leiváltotta a montenegrói határmenti szerb csapatokat, hogy lehetővé tegyék azoknak, hogy csakra az ellenség ellen indulhassanak. (Stefani.)

Megrongálták a nis száloniki távirót.

Szofia. Az Utro jelenté, hogy a nis-száloniki táviróvonalat komitácisk megrongálták. Így a táviróforgalom a két város között megszakadt.

Bukarest „rublofiljei.”

(Az orosz rubel kudarcá Romániában. — Törökország hadviselésének hatása. — Filippescu és Jonescu balsikerei.)

Az Aradi Közlöny tudóstíjától.

Bukarest, december 3.

Néhány napja egy itteni lap nyílt levelet intézett Filippescu Nikolához azzal a velős kérdéssel: „Brutus, te alszol?” Nem azt akarta mondani az író, mintha a konzervatív pártnak ez a tagja azt jelentené, ami Brutus annak idején volt, vagy csak azt is, mintha hasonló céljai lennének. Filippescu, aki ameanyre kiváló, annyira izgékony ur, arról ismeretes, hogy azt hiszi, elveszett az a nap, amelyen nem prédikál a monarchia ellen és nem követeli Erdélynek és Bukovinának meghódítását. És minthogy ebből semmi sem lett és nem is akar belőle valami lenni, egy szép napon Filippescu (meglepte-e, vagy nem a felszólítás, nem keressük) az említett nyílt levélben bátorítást látott véleménye kifejezésére. Csakhamar felelt is: „En készen vagyok! De ki áll mellém?”

Filippescu válasza bejárta a román főváros összes lapjait. Ismeretlen nevű emberek írtak neki és ítélkeztek, mintha ők képviselnék a közvéleményt. Nagyon különös felfogások nyilvánultak meg egy, a monarchia ellen viselkedő háborúról. A lapok vezérekkel támogatták a mozgalmat és azt írták, hogy a monarchia már a földön hever. Két nap mulva Filippescu kihívó kérdése után Bukarest falain névtelen nagybetűs plakátok jelentek meg, amelyek osütörtök délutánra (ekkor nincsenek előadások az iskolában) demonstrációra szólítottak föl „a nagy hazafi Filippescu mellett.” Azt mondták, hogy ő maga csinálta, de ezt ő tagadta. A tüntetés megtörtént. Néhány száz ember Filippescu háza elé vonult, aki az erkélyről megismételte véleményét. Egy fél órával később a lapok már hozták a beszédét és abban fáradoztak, hogy valami nagy dolgot csináljanak az ügyből. Valójában pedig óriási fiaskó volt ez Filippescunak és embereinek, úgy, hogy másnap reggel a hivatalos kormánylap azt írhatta: „Filippescu ur minden „igaz román” felszólított, hogy csatlakozzék hozzá. A gyűlés lefolyása után azt kell hinnünk, hogy vagy nincsenek már „igaz románok”, vagy pedig, hogy Filippescu nézetei mégsem jelentik a közvélemény nézetét.”

A kormánylap kötelességszerű nyugalommal írt, abban a biztos tudatban, hogy a nép nagy többsége a kormány mögött van. És ezért nem is hangsúlyozta azt a körülményt, hogy a tüntetést néhány foglalkozás nélküli munkás és tartalékos katona megzavarta és a háboru ellen tüntetett, egész világosan kifejezést adva ama véleményének, hogy az orosz izgatokat és azok eszközeit ismerik, odakiáltva az erkélyről szavaió Filippescu urak és gyülekezetének: „Rublotilek”. (Rubel barátok.) Meg kell jegeezni, hogy ez nem direkt Filippescu címére volt intézve, mert ő rendkívül tisztességes és becsületes ember, akit azonban a temperamentuma elragad.

Hogy ezeket a látszólagos ellentéteket megérthessük, tudnunk kell, hogy Törökország beavatkozása a háboruba, miként hat Románia politikájára. A monarchia és Németország ellen irányuló mozgalom élén Take Jonescu, a konzervatív demokrata párt vezetője áll. Hozzácsatlakozott Filippescu és a jelenlegi pénzügyminiszter Costurescu Emil. Bratianu miniszterelnök azonban kétségkívül a semlegeség híve, aki jó viszonyban akar lenni az említett hatalmakkal. Az ő véleményét teljesen osztja Marghiloman Sándor, a konzervatív párt vezére, aki támogatja a kormány okos és minden kalandosságtól mentes politikáját. Talán Filippescut kivéve, a konzervatív párt minden előkelő tagja Marghiloman mellett áll. Bizonyos, hogy Németország és a monarchia ellenségei értek ahhoz, hogy Románia egész sajtóját megnyerjék a maguk részére. Ezért van, hogy minden újabb szám egy újabb botrányt jelent. Aki nem ismeri a viszonyokat, azt megápheti ez, de ha valaki bepillantást nyert, akkor legfeljebb az a benyomása erősödhetik, hogy — orosz lapokat olvas. Az első oldalon az entente győzelmi hírei ordítanak vastag be-

tükkal, (Bukarestben még Odesszából is kapnak híreket) és minden azt célozza, hogy a közvéleményt háborura hangolja, ami veszedelmes lehetne, ha a közvélemény nem irtóznék a háborútól.

Az egész hecnek a célja, hogy a becsületes nacionalisták érzelmeiből tökélet kövacsoljanak és a minden románok egyesülését követeljék. Hogy hizelegjenek nekik, Erdély és Bukovina egyesítését követelik és úgy mondják ezt az entente helyesli is. Ellenben Beszarabiáról hallgatnak az ugratók, erről egy lapjuknak sem szabad írnia, mert különben eszebe jutna a népnak, hogy 1877-ben Oroszország vette el Romániától.

Leplozotlenül ír ki a rublotilek célja, amikor Olaszországgal, „a latin nővérral” igyekeztek érdekközösséget teremteni. Azt várták, hogy Olaszország a szövetségesek ellen lépjen háboruba. Mikor azonban Olaszország semlegességet nyilvánított, akkor Németország ellen akarták beugratni. Azt mondták, mi úgy fogunk cselekedni, ahogyan Olaszország fog. Olaszország semleges maradt és akkor kiindult a jelszót, „nekünk kell kezdeni, Olaszország követni fog”. Szándékosan elnezték ama lett, hogy a hármas szövetségnek defenzív jellege van és külön kellett őket figyelmeztetni arra, hogy az osztrák-magyar monarchia elleni támadás esetén, bármely oldalról történne is az, Olaszország részere beállana a szövetséges kötelessége és hogy ozzel épen az ellenkezőjét érték volna el, mint amit akartak. Két országgyűlési képviselőt Romába küldtek, hogy azok Olaszország és Románia együttes akciójáról tárgyaljanak. Emlékezetes, néhány olasz lap akkor hirtelen, áradozással írt Romániáról. Azonban az a felelet, amelyet illetékes köröktől kaptak, nagyon világos volt, mert az ugratók egyszerre kihagyták Olaszországot a játékból és csak azt kiabálják, hogy a monarchia a földön fekszik és olerkózt az ideje, hogy Románia elfoglalja azt, amire igényt tart.

A napokban Filippescu és Take Jonescu aknamunkája ismét érezhetővé vált. Azonban a dolgok megítélésében nem szabad megtevesztelnünk magunkat, ha csak ellenségeinknek nem akarunk szolgálatot tenni. Ha összehasonlítjuk a mai hangulatot azzal, amely a háboru kitörése után volt tapasztalható Bukarestben, akkor be kell vallani, hogy az ma jelentékeenyen nyugodtabb. Még Take Jonescu fénye nem magyarázható fellépésének is inkább több személyi érdekü vonása van és az hibetű, hogy alkalmas időben ő maga is az egész affért szívesen bluffnok nyilvánítaná. Bizonyos azonban az, hogy Törökország szerepe nagyban hozzájárul a hangulatváltozáshoz. Általánosságban elmondható, hogy Románia jelenlegi politikája józan meglontoláson épül fel és hogy Románia magatartása, amíg egy ideig, mintha a galiciai és lengyel harcateren lezajló eseményektől látszott függőnek, ma határozottan a Balkántélsziget viszonyainak fejlődésétől függ.

Sem Filippescu, sem az ő darabonjai nem tudják félrevezetni Románia többségét. Ha még oly hangosak is és még annyi papirosuk van is. Mikor „az igaz románok” kis serege Filippescu mellett tüntetett, hogy a demonstrációnak valami szimbolikus jellege legyen, Vitéz Mihály vajda szobrához torelték őket. A vajda alakja inkább legendás, mint történelmi. A szobor mögött az orosz templom aranyozott kupolája csillog. Bizonyára senki sem gondolt arra, hogy ez szimbolum a szimbolum mellett és csak kevesen emlékeztek vissza arra, hogy Vitéz Mihály csak azért volt egy napig Erdély fejedelme, mert ugyanaznap meghalték őt.

Bukarest, december 3. A Popomil írja: A rendőrségnek meg kell akadályozni a rus elezkel félrevezetett alkalmi hazafiak kihágárait, mert Románia legveszélyesebb ellensége Oroszország.

Döntő csaták Lodznál.

A németek újabb támadásai az összes orosz frontok ellen. — Folytonos vereséggel vonul ki az ellenség a Kárpátokból.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Rotterdam, december 3.

A *Vossische Zeitung* katonai szakértője, von S. a következőket írja a lengyelországi harcok helyzetéről:

Az orosz-lengyelországi harcokról legutóbb érkezett hírek szerint a németek eredeti tervét, hogy az északi orosz szárnyat átkarolva megtámadják és természetes összeköttetésétől, Varsótól elszorítsák és saját centrumára vessék vissza, ismét folytatják. Ez a terv a német offenzíva kezdetén a Visztula két oldalán, a livnoi és wloklaveki győzelmekhez vezetett, a mikor az az orosz hadsereg, a mely a legészlebbi északi szárnyon volt, döntően déli és délkeleti irányba vettetőt vissza. Új orosz erők jöttek és feltartották előnyomulásunkat és defenzívára szorították. Azonban az ellentámadásuk eredményesen visszavetették a hosszú fronton megtartott állásainkat. A legutóbbi napokban ismét offenzívába mentünk át Lodznál és úgy látszik, hogy ez a hely legszlebbi pontja az orosz jobbszárnyak. Ezeknek a harcoknak a kimeneteléről még nem jöttek hírek, a mi azt bizonyítja, hogy döntés még nem történt, hanem még folyamatban vannak, továbbá, hogy a német csapatok eddigi eredményeik kihasználása céljából további mozdulatokat kezdenek és ehhez idő kell mielőtt még hatásosakká válhatnának. Azonban az a tény, hogy az oroszok újabb ellentámadásba nem fogtak, kedvező jel.

Miután az orosz jobbszárnyak előretörése nem sikerült, a következő napokban centrumukban kíséreltek meg újabb támadást. Abban a hiszemben, hogy mi minden rendelkezésre álló erőt az északi szárnyon vontunk össze és a front többi részén gyengék vagyunk, ami kedvezővé tehetné a német front áttörését. Az előretörés *Novorodomszknál*, tehát Lodz és *Censtochau* közt történt meg. Ez is az oroszok nagy veszteségével veretett vissza. Ekkor egy újabb támadást kíséreltek meg Lodz irányában, tehát ismét a veszélyben forgó északi szárnyon. Ezt a támadást is visszavetítettük, azonban nem elégedtünk meg a visszautasítással, hanem rögtön ámentünk ellentámadásba és pedig jelentékeny sikerrel. A déli szárnyon, Dél-Lengyelországban az osztrák és magyar seregek még mindig a *Pilioza-Wolbromnál* megerősített állásaikban vannak, úgy itt, mint ettől keletre sikeresen vetettek vissza minden orosz támadási kísérletet. Az összes jelentésekből az tűnik ki, hogy a déli szárnyon, a centrumban a szövetséges seregek megtartották állásukat és hogy az északi szárnyon a németek általános offenzívája folyik, még pedig Lodz—Lovitz és attól keleti irányban. Ha itt a németek sikereket érnek el, ami az eddigi helyzet és a harcok eddigi lefolyása után biztosra vehető, akkor az orosz hadseregnek est a szárnyát *Radom* és *Ivangorod* irányába visszavetjük, és elvágjuk a Visztulával fentartott direkt összeköttetéseitől. Mennél jobban keletnek tudjuk ezt az orosz szárnyat átkarolni, annál hatásosabb lesz a győzelem és annak következményei.

Az a tény, hogy az orosz ellentámadások és az erősítések felhasználása nem egységesen és egyöntetűen történnek, hanem ugyiszólván cseppenként, egymásután, azt mutatják, hogy a német offenzíva gyors és nagyerejű volt. Meglepte az oroszokat, úgy, hogy nem tudták csapataikat tervszerűen összegyűjteni, zártan

előbbrevinni, hanem ott kellett az erősítéseket a harcba küldeni, ahová épen megérkeztek. Csak így tudták visszavonuló jobb szárnyukat megállítani és mikor ennek a nagy offenzívája sikertelen volt, a később érkező erőkkel megkísérelték a német centrum áttörését. A orosz utak és a vasuti szállítás nehézségei szintén közrejátszhattak ahhoz, hogy az ellentámadásokat a harcvonal különböző részein kísérelték meg és azok nem voltak szerves összefüggésben egymással.

Támadásban vannak a németek Lodznál.

Rotterdam. Londonból jelentik: Orosz katonai körök szerint a németek Lodznál és Lovicnál tartják állásukat. Katonai írók megegyeznek abban, hogy a németek folytatják offenzívájukat.

Róma. A párisi *Temps* jelenti, hogy az oroszok támadása Lodznál eredménytelen. A *Kuba* folyó jege leszakadt és sok orosz belepusztult.

Amsterdam. Német aviatikusok hét-főn tizenhatszöt bombát dobtak le Lodzba, amelyek félelmetes pusztítást okoztak. Sok halott és sebesült van. Több városrész lángokban áll.

London. (Rómán át.) A *Morning Post* pétervári levelezője november 29-én táviratozza lapjának: A Lodz melletti harcok folyamán a németek egy helyen keresztül törték az oroszok védelmi vonalát, de ennek előnyét nem lehet eléggé kihasználniok a stratégiai helyzet miatt. Úgy látszik, hogy egy német hadtest az oroszok hátába került és ezért az előtte álló orosz csapatoknak új formációkat kellett fölvenniök. A Lodz melletti csata egyébként sokkal nagyobb jellegűnek mutatkozik, mint eleinte gondolni merték. A németek balszárnya, amely a Visztulára támaszkodik, pozícióit állandóan tartja és erősíti és az orosz vezérkar azon reménye, hogy a német jobbszárny rövidesen vissza fog vonulni, azért hiúsult meg, mert a németek *Vielon* felől idejelenkorán óriási megerősítéseket kaptak. (Pol. Hir.)

Az orosz vezérkar jelentése.

Milanó, december 3. Pétervárról jelentik: Az orosz vezérkar tegnap a következő jelentést adta ki: A Visztulán és Warthán túl az ellenség tartja ama pozícióit, amelyeket a Strykow—Zgierz—Szadek—Zdonska—Woljovonon megerősített. Szívós harcok voltak Strykownál és Zgierznél. Mi ágyukat, géppuskákat, több száz foglyot zsákmányoltunk. A *Glovno—Bielawi—Szobota* fronton harcok vannak. Lodztól északkeletre, a Visztula balpartja mentén a németek ellentámadást intéztek.

Ma Pétervárott a következő vezérkari jelentést adták ki: A *censtochau—krakói* vonalon jelentékeny változás nem történt. Az osztrák-magyar csapatok elhagyták Bukovinát, mi újra megszálltuk *Csernovicot*. A *Mazuri* tavaknál és az *Angerap* folyónál visszavetítettünk német támadásokat.

Angol jelentés az orosz frontról.

Amsterdam. Pétervárról azt jelentik a *Daily News*nak, hogy a lengyelországi harcok anyagi igen kicsi. A németek veszteségei állítólag nagyok. Lodz és Lovicz közt, a *glovnoi* magaslatokon a németek tíz nap előtt sok ha-

lottat hagytak hátra. Az oroszok állandóan erősítéseket kaptak és most az a törekvésük, hogy a különböző csatákat döntő operációvá alakítsák. Zgierz városát többször elfoglalták és többször visszaadták. Az egész város egy romhalmas. Azt hiszik, hogy *Krakóból* ötvenezer ember érkezett, hogy a többi német csapatokkal egy új hadsereget alkosson, amely megkísérelje a *Zdonska-Woljába* vezető utat kieroszakolását, ahol nemsokára nagy csata várható. A moszkvai gránátoszred egy tisztje, aki Strykow ellen támadást vezetett, elmondotta, hogy a németek a város melletti erdőben elszórták magukat és a katólikus templom tornyába gépfegyvereket vittek fel. Valahányszor az orosz gyalogság a lövészárkok ellen nyomult, a gépfegyverek elárasztották őket golyókkal, de a gránátosok folyton teret nyertek, mert minden elesettet pótoltak. Végre lefedezték, hol vannak a gépfegyverek a templomtornyot orosz tüzérség romná lötte és az ott levő katonaság a romokban elpusztult.

Az orosz demont hatása Angliában.

Rotterdam. Londonból jelentik, hogy az orosz vezérkarnak az a kijelentése, amely az angol lapok diadalhíreit demontálta, mély benyomást keltett. Még a *Morning Post* is elhalgatott, pedig ez a lap nem tudott betelni a német vereségek elbeszélésével.

Félnek a német inváziótól az oroszok.

Pétervár. (Stockholmon át.) A német flotta keleti tengeri hadműveletei Szentpétervárot élénk nyugtalanságot keltenek. Kalandos hírek terjedtek el a városban, a hol lázasan dolgoznak az erősítéseken. A *Novoje Wremja* feltehetően cikket írt, a melyben ezeket mondja: Bizonyos, hogy rövid idő múlva a német hadiflotta a szállítóhajók egész tömegét küldi ellenünk csapatokkal. Mielőtt még hadgyimnaszternek sikerülne a szükséges előkészületeket megtenni, a pomerániai gránátosok már a *narwai* kapuát győzelmesen nyomulnak Szentpétervár felé. Ezért óva intünk mindenkit, hogy a főváros közelében letelepedjék. Az állam kincseit Moszkvába, vagy *Nisni-Nowgorodba* kell vinni, ép úgy az állami levéltárat is és mindazokat a kincseket, a melyekről nem akarjuk, hogy az ellenség prédájául essenek.

Megsebesült nagyherceg.

Pétervár. (Rómán át.) Hivatalos jelentés megerősíti, hogy *Dimitri Pavlovics*, *Alexandrovics* Pál nagyherceg fia, a *Varta* melletti csatában, ahol a német lovassággal állt szemben, súlyosan megsebesült.

Oroszok veresége a Kárpátokban.

Budapest: sajtóhadiszállásról jelentik:

Takosanyánál újra megvertük a Kárpátokban az oroszokat. Udvarvölgyben a menekülő trént elfogtuk. Sztropkonál ugyancsak megvertük őket. Sárosban jelentéktelen osztorozások voltak.

Ungmegyében Uzsoknál és Kiesvölgyben szerteszórtuk az oroszokat.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A két nap óta vívott harcokban újabb ezeröttszáz fogoly esett kezünkbe. Nagyon sok munióit zsákmányoltunk. *Homonnától Papházig* az ut tele van eldobott orosz fegyverekkel. Az időjárás rendkívül hidegre fordult; havazik és a völgyekben az oroszok visszavonulása rendkívül nehézségekkel jár. Csapataink megfogyott orosz katonákat találnak az úton.

E percben tízöt-husz kilométernyire állanak még a határtól a Zemplénbe betört orosz csapatok. Már most meg lehet állapítani, hogy a második betört orosz sereg kísérlete katasztrófával végződött, amelynek nagysága minden nappal növekszik.

Átkeltek a törökök a Suez csatornán.

(India mohamedánjai az angolok ellen. — Perzsák és törökök együtt harcolnak.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Róma—Konstantinápoly, dec. 3.

Törökök előnyomulása Egyiptomban.

Róma. A törökök két helyütt átkeltek a Suez csatornán. Az angolok megszállták kijáratokat Szueznél és Port-saidnál.

Anglia legérzékenyebb oldala.

Berlin: Konstantinápoly: India mohamedánjai közt angol ellenes felhívás kering, hogy angol bankokból betéteiket vonják vissza.

Török csapatok Perzsiában.

Konstantinápoly: Török csapatok ötven kilométernyire vannak Teherántól. Perzsák örömmel csatlakoznak.

Afganisztán emirje Anglia ellen.

Berlin. A Novische Zeitung írja: Most érkezett, tehát régi, afganisztáni lapok szerint az emir összevonta csapatait az angolok ellen.

Törökök sikere az orosz harctéren.

Konstantinápoly, december 3. A főhadiszállás a következő kommunikét közli:

A Csoroch-zónában előnyomuló csapatainknak új sikerük volt. Csapataink megszállták a Csoroch folyótól 20 kilométernyire délre fekvő Ardanuts városát.

Konstantinápoly. A Csorok-völgyben előnyomuló török csapatok folyton győzedelmeskednek. A főhadiszállás legutolsó jelentése szerint a törökök már csak tíz kilométernyire vannak Batumtól és délkeletre Asaránál állanak. Az oroszoknak azt a kísérletét, hogy a Csorok torkolatánál csapatokat szállítsanak partra, megghiúsították a törökök. Ebbe a harcba beleszóltak a batumi ütegek is, de eredmény nélkül. A törökök a Kaukázusban is új offenzívát kezdtek. Az orosz vezérkarnak az a jelentése, hogy az orosz csapatok megverték a kaukázusi határon operáló török hadsereget és kényszerítették, hogy Erzerum felé visszavonuljon, nem felel meg a valóságnak. A török vezérkar ezzel szemben megállapítja, hogy az oroszok egy lépéssel sem mentek előbbre megerősített állásukból, sőt a köprükői csata után kénytelenek voltak csapataikat negyven kilométernyire visszafelé vonni.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottsága által 1914. évi december hó 9-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydarabokak. 5. Arad szabad királyi város közönségének 1915. évi közközségi előirányzata. 6. A gazdasági szék betérjeszti a kőolárak, üvegárak, iroszerek, cement és méz szállítása iránt megkötött árjegyzéknyelveit jóváhagyás végett. 7. A tanács jelentése a császári erdei vasút által elfoglalt városi területre nézve megkötött szerződés jóváhagyása tárgyában. 8. U. a. jelentése a szennyvízelvezető berendezési munkáinak

felmerült többiadás tárgyában. 9. A tiszti ügyészség betérjeszti a Kneffel K. és fia céggel szemben a szállítás iránt megkötött szerződés jóváhagyás végett. 10. U. a. betérjeszti a Putics Demeter földhaszonbérletének átruházását illetőleg kötött szerződés jóváhagyás végett. 11. A tiszti ügyészség betérjeszti a Bakó Pálnéval, Berárszky Jánosnéval, Stefanov Svetozárral, Tóth Lajossal, Varga Pállal megkötött földhaszonbérleti szerződés jóváhagyás végett. 12. U. a. betérjeszti a Tokok Imre és társaival, Varga Pállal, Váci Györggyel (kétrédbeli) Rezik Alborttel, László Imrével, (kétrédbeli) Jung Ferenczel, Csizmás Lázárral, Buzsa Györggyel megkötött földhaszonbérleti szerződés jóváhagyás végett.

H I R E K. — L E G U J A B B.

Magyar Távirati Iroda, cenzurált jelentései.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Róma: Olaszország és Nis között megszakadt a távírodai összeköttetés. Állítólag bolgár bandák rombolták szét szerb intézkedésre.

Zürich: Sveici vezérkar jelenti a sajtónak: Felső-Elzászban a németek és franciák fokozottabb tevékenységet fejtenek ki.

AMSTERDAM. Német együttes nagy támadást megkezdtek szövetségesek Isermenti hadállásai ellen. Belgiumból nagy csapatteket szállítottak délnyugati irányba.

BERLIN. Nagy főhadiszállásról jelentik: A császár meglátogatta Censtochau táján harcoló osztrák és magyar csapatteket egyes részelt.

BASEL. Than ismét a németek birtokában van. Ugyszintén majdnem egész felső Elzász.

PETERVAR. Rennenkamp tábornokot felmentették főparancsnoki állásától, mert a német csapatok körülzárására elrendelt koncentrációs mozdulatoknál kelletlenül két nappal később foglalta el a részére kijelölt pozíciót.

Budapest: Sajtóhadiszállás: Bukovinában oroszok kegyetlenkednek. Sebességgel esendöröket lófarkhoz kötöznek. Goján nevű aggastyán nagybirtokost félholtá verték.

Szófia: Nisből jelentik: Bolgár követ látva, hogy valamenyi követ o.omagol, okat kérdezie orosz ügyvivőtől. — C.omagoljon ön is, más menekvés nincs — volt a válasz.

Genf. Francia lapjelentések szerint egész Szerbia, Görögország, Románia, másrészt Bulgária megállapodtak, hogy a Balkánon nem zavarják meg az egyensúlyt. Entente formálisan mitsem ígért Bulgáriának, de se, tette kompenzáció lehetőségét.

Róma. Kamara ülésén kormány hadihitelt kért. Olaszország álláspontját Salandra miniszterelnök ismerte. Az nem más, mint folyvères semlegesség. A kormány hasznos beüvegekkel foglalkozott. Kitért a konfliktus hozzájárulásuk nélkül.

Szövetségesekkel kötött szerződésük szerint — ugyancsak — nem köteleességük konfliktusban résztvenni, jónak látta semlegességet deklarálni. Olaszország létező nagy hatalmi állás fenntartása oly képen, hogy más államok esetleges megnagyobbodása ko-

vetkeztében nagy hatalmi állás kellő arányban maradjon. Ezért lehetetlen, hogy semlegességük lanya legyen. Ezért kormány legfőbb gondja haderejét előkészületben tartani. Olaszország köteles védelmet megszerezni, felfegyverkezni, nehogy őt nyomják el azután. Szentábrahámban megismételte nyilatkozatát.

Kopenhága: Idei Nobel béke díjat belgumi menekülőknek adják.

Harctéren kitüntetett aradi tanító.

(Neidenbach Sándor vitézségi érme.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 3.

A hivatalos lap egy aradi községi tanítónak a harctéren szerzett szép kitüntetését jelenti. Neidenbach Sándort, aki a déli harctéren egyik népfelkelő ezrednek tisztje, az ellenség előtt tanúsított kimagasló tetteiért és vitéz magatartásáért a balkáni haderek főparancsnoksága vitézségi éremmel tüntette ki. A hadvezetőség elismerését a derék tanító azzal érdemelte ki, hogy október 6-ikán husz emberével védett egy magaslatot 400 montenegrói katona ellen. Az ellenség már október 5-ikén este állást foglalt, de harcra csak másnap reggel fél ótkor került a sor. A három és fél óráig tartó pokoli tűzben bátran kitarított a csapat, míg csak utolsó töltényét el nem lötte. Sok montenegróit megöltek, köztük néhány tisztet is. A vitéz aradi tiszt volt az utolsó, aki elhagyta azt a helyet, amelynél egyik oldalról már csak néhány lépésnyire volt az ellenség. Neidenbach egy montenegrói tisztet két lépésről lőtt le.

„Most tudtam csak mag — írja édesanyjához intézett levelében, amelyben kitüntetését szerényen elhalgaltja — milyen semmi az ember élete, azoban erről nem akarok beszélni. Csak örömmel értesítelek arról, hogy egészen vagyok és most egy meleg szobában este tizkor türelmetlenül várom a postát, amely talán kedves híreket hoz Aradról.” Édesanyját azzal vigasztalja, hogy büszke lehet a fiára, mert azok becsülettel harcolnak Istenért, hazáért, királyért a becsület mezején, hogy szebb jövőt biztosítsanak a magyar hazának. „A háboru — írja szép levelében — nem olyan borzalmas, ha az ember tiszta lélekkel látja a kitűzött célt. Egy élet, egy halál minden ember sorsa és az, aki mindkettő ura, tudja legjobban, hogy mit eslekeznek.”

— Frank Libor tábornok kitüntetése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király lovag Frank Libor gyalogsági tábornoknak, az 5. hadsereg parancsnokának, hadsegparancsnoki minőségben teljesített kiváló ténykedése elismerésül, a Lipót-rend hadidiszitményes nagykeresztjét díjmentesen adományozta.

— Az aradi Vörös Kereszt elnöksége a közönséghez. Vásárhelyi Janka, az aradi Vörös Kereszt elnöknője a következő sorok közlésére kéré fel lapunkat: Több ízben azt tapasztaltam, hogy egyes hölgyeket a lelkesebbek tulbuagalomra ragadott el a nem egészen indokoltan zaklatták az áldozatkész közönséget, amely amugy is igénybe van véve. Az egyöntetű társadalmi munka a az adakozó közönség érdekében a lapok útján felkérek mindenkit, hogy a sebességgel harcosoknak szánt adományait csak azoknak adják át, akiknek a gyűjtésre a Vörös Kereszt-egyesület által kiállított a az én névalírásommal ellátott felhatalmazásuk van.

— Román teológusok önkéntes katonák. Nagyszebenből jelentik: Az andrea papavélt intézet negyvenhét növendéke önként jelentkezett harcos: betegápolószolgálatra

— Kitüntetett tábornok. A király Graf-leré Knrad vezérőrnagyának, a 64. gyalogsági parancsnokának az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a hadidiszitményes vaskoronarend 3. osztályát adományozta.

Hósi halál. Solymos csapat első Km Imre aradi vasúti tisztviselő özvegye. Főhadnagy fia, aki az északi harctéren küzdött vitézül, hósi halált halt. Az elesett főhadnagyot, Kun Gyulát, aki a 38. gyalogezredben szolgált, Aradon is sokan ismerték és itt kiterjedt rokonsága van. A meghaltó gyászolt. Partik százados, a főhadnagy bajtársa tudatta a lesújtott anyával, akihez a következő tábori postán érkezett levelezőlapot küldte: „Mélyen tisztelt nagyságos asszony! Megrendült szívvel tudatom, hogy forrón szeretett fia Gyula, mindnyájunk igazi odaadó barátja és bajtársa négy nap előtti ütközetben hósi halált halt szeretett házjáért. Nyugodjon meg mélyen tisztelt nagyságos asszony a sorscsapásban, vigasztalja az a tudat, hogy szeretett fia mint igazi hős harcolt. A boldogult földi maradványait jelenlétemben tették örök nyugalomra, egy másik szeretett százados bajtársunkkal egy sírban nyugosznak.“ Insett százados a 38. gyalogezred első zászlóaljának tisztikara nevében a következő részvétlevelet intézte a gyászoló anyához: „Nagyságos asszonyom! A pótolhatatlan veszteség alkalmából, mely fia, a mi szeretett bajtársunk hósi halála következtében a zászlóalj is oly érzékenyen sújtotta, a tisztikar szívből jövő őszinte részvétét tolmácsolom.“ Kun Gyula halálával gyász borult a Margets, Friedrich, Szánthó, Duffek, Gönther és Rozgonyi családokra, azonkívül két tin — és két leánytestvére gyászolja a főhadnagyot, akinek lelki üdvéért e hó 10-ikén délelőtt misét tartanak a minoriták templomában.

Besorozott aradiak. A B) osztályú népfelkelők sorozására kiküldött bizottság Vargassay Lajos polgármester elnöklésével ma befejezte az aradi illetőségűek sorozását. Ismét 200 hadköteles állott a bizottság elé és közülük Vraciu dr. törzsorvos 74-at talált katonai szolgálatra alkalmasnak: Pucsik György, Patáky János, Rác Jenő, Ruhm Bálint, Sándor Gyula, Schneider Károly, Schuch Ferenc, Székely Sándor, Sztupár Antal, Tokody Pál, Tóvisváti János, Zsivay János, Argyelán György, Babó Gyula, Budás Pál, Dokmanov Péter, Eberlein Gyula, Eies Géza dr., Foris Lajos, Héder Sándor, Japa Emánuel, Jovanov György, Kovács Kálmán, Kuttu Alfréd dr., Lukács Emil, Lukács Jakab, Mészáros András, Orga Vazul, Pardi István, Pálffy Gyula, Riegler Imre, Valenta Gyula, Volf Adám, Zsiván Demeter, Mihálovics András, Somogyi György, Báthy Mihály, Brandt István, Bréban Pál, Cirkál Gyula, Csizmadia István, Csűrár Pál, Fábrián József, Juhász Sándor, Jovanov Milán, Kárász Győző dr., Kocsuba György, Lugos Lázár, Muntyan Vazul, Prokup Tódor, Rajna Vilmos, Réday Antal, Róth Zsigmond, Solymos Ferenc, Somogyi József, Spanzauer Péter, Karabás György, Bodroghy Imre dr., Bozskai Ernő, Eies Béla dr., Kállay Nándor, Vallingier István, Nadracsak Ignác, Viekus János, Dán Jakab, Dogyán Miklós, Gellényi Géza, Kovács Lingurár Lázár, Lekin György, Reich Sándor, Seprényi Lajos, Vidor Sándor, Csundán János.

Rendelet az eladásra szánt kenyér előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról. A minisztérium az eladásra szánt kenyér előállítása és forgalombahozatala tárgyában ma rendeletet tesz közzé, amely a négy nap előtti megjelont s a liszt koverését szabályozó rendelet kiegészítésére szolgál. A mai rendelet szerint burgonyát csak oly kenyér sütéséhez szabad használni, amely árpa-, vagy tengerliszttel kevert buza-, vagy rozlisziből készül. Ha a kenyérhez 20 súlyrésznél több burgonyát használtak fel, a burgonyasúlyrészek számát a kenyérre ragasztott cédulán fel kell tüntetni. Eladott süteményt, vagy kenyeret visszavenni, vagy friss cikkel keverélni nem szabad. Ezek a rendelkezések nemcsak a pékekre és e cikkel ellátásával foglalkozó üzletekre, hanem közfogyasztási szövetkezetekre is vonatkoznak. Aki e rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A rendelet a kihirdetés napján lép életbe.

Elmaradt hangverseny. A Vörös Kereszt koncertre megváltott jegyek a járműben tartandó Vörös Kereszt hangversenyre érvényesek.

Sukkieus az angol parlamentben. Híjjel jelentik: A Morning Post tegnap este közölte az a gyűlés hangulattal foglalkozik, amely az angol parlamentben uralkodik. A beszéd tésén nem volt réski Lansdowne lord elnök, akit fának négy nappal ezelőtt történt halála annyira leajtott, hogy nem volt képes az ülést vezetése. A Wellington hercegi család, a Creve esquir család, a Balfour lord család, a Wellesley lord család tagjai mély gyászban letének meg az üléson. Az alsóháznak mintegy százötven tagja jelent meg a legmélyebb gyászban. Az együttes ülés kezdetén Grey a hadi állapotokról kezdett beszélni — írja a Morning Post — mikor a karzatól egy nő hang közbekiháltott:

— Vágóhídra vitték mind a két fiamat, kutyák, gyilkosok!

A közbekiháltó nő — miat utóbb megállapították — lady Creighton volt, az angol arisztokrácia egyik legismertebb tagja. Az ülést ezután az incidens után nem lehetett folytatni és Grey elnapolta a házat, amelynek tagjai később izgalomban oszlott szét.

Megsebesült és elesett magyar tisztok. A 71-es számú vasutasági lajstrom december 2-ikán jelent meg s a következő elesett és megsebesült magyar tisztok névsorát tartalmazza: Megsebesültek: Auerbach Béla 20. honv. gy. e. tart. hg. Bauer János 20. honv. gy. e. százados. Bérczi Imre 20. honv. gy. e. élelm. hdgy. Biró Sisaen 20. honv. gy. e. hdgy. Denenszky Miklós 20. honv. gy. e. főhdgy. Deogaró József 20. honv. gy. e. hdgy. Dobrovics György 20. honv. gy. e. hdgy. Bróssy Oszkár 20. honv. gy.-e. alazr. Grassy József 20. honv. gy.-e. zászlós. Hegedüs György 20. honv. gy.-e. hdgy. Hegyi László 20. honv. gy.-e. zászlós. Iliás Jenő 20. honv. gy.-e. főhdgy. Kayser József 20. honv. gy.-e. tart. hdgy. Kiss József 20. honv. gy.-e. hdpr. jel. őrm. Krátky György 20. honv. gy.-e. hdgy. Nagy Sándor 20. honv. gy.-e. százados. Pucher Rózsa 20. honv. gy.-e. hdgy. Rosenberger Lajos 20. honv. gy. e. hdgy. Schraus Odón 20. honv. gy. e. száz. Schifter Géza 20. honv. gy. e. zászl. Szabó Károly 20. honv. gy. e. hdpr. jel. Szigrist László 20. honv. gy. e. főhdgy. Szita László 20. honv. gy. e. hdgy. Török Tivadar 20. honv. gy. e. száz. Tóth Imre 20. honv. gy. e. hdgy. Vértessy István 20. honv. gy. e. főhdgy. Wallenfels Kornél 7. nehéz haubitz divízió tart. hdp. Wicklein Nándor 20. honv. gy. e. főhdgy. Meghaltak: Antal Jenő 20. honv. gy. e. hdgy. Bodó Ferenc 20. honv. gy. e. tart. hdgy. Bütös Vendel 20. honv. gy. e. zászl. Czira Dénes 20. honv. gye. tart. zászl. Halmenkop Lajos 20. honv. gye. hdgy. Kádár Zoltán 20. honv. gye. zászl. Komlósi Sándor 20. honv. gye. tart. hdgy. Köhár Iván 20. honv. gye. tart. hdgy. Lipter Jenő 20. honv. gye. főhdgy. Lukács István 20. honv. gye. főhdgy. Suvora Pál 20. honv. gye. hdpr. őrm. jel.

Az elmaradt tornasórák. (Lével a szerkesztőséghez.) Mint közérdekű dolgot kérjük az alantiakat b. lapjában közölni: Az aradi torna-egyesület felhívta az iskolákat látogató leánykakat, hogy akik a torna-egyesületbe belépnek, havi 2 korona tandíj mellett 3 évi kötelezettséggel ezért nyáron taniszeznél, télen tornázni sít. járhatnak. Az idén azonban sem nem taniszeznék, sem nem hívta őket semmi tornázni, de a tagdíj díjakat azért havonta pontosan beadják. A mostani nehéz válságos idők nem engedik meg, hogy ezt a havi 2 koronát minden ellenzolgáltatás nélkül továbbra is fizetni legyünk kénytelenek, kérjük a tekintetes szerkesztő urat, hogy b. lapjában paraszunkat közölni sziveskedjék azon megjelgyzéssel, hogy a torna-egyesület vagy kezdje meg újból a torna-órák adását, vagy men'se fel a szülőket a jogtalanul beszedett tagsági díjak további befizetése alól. Kiváló tisztelttel több szülő.

Felhívás. Aradi takaré- és segély-egylet, mint szövetkezet Petöfi utca 1. szám alatt 1915. évben a 34. évtársulatót nyitja meg. Ki egy törzspártire hatakont 50 fillert íssz, hat év után 150 koronát takarít meg magának és az által eredendőenből a megfelelő házonban részesül. — Az egylet tagjainak olcsó hűtelt nyújt. Belfarkozni lehet délelőtt 9—11-ig, délután 3—5-ig. Az aradi takaré- és segély-egylet mint szövetkezet. (Petöfi-utca 1.) Az egy-

Felhívás az igen tisztelt vöröskereszt tagjainak. Megjegyezt, hogy Mikulásra cainon és a gyermekekjátékokra Fischer Simon Nagy és házában Szabad-ég-ter 12. nagy választásba kaphatók. Ezáltal értesítjük, hogy a karácsonyi tárlat is megnyit.

Nyugodt az élet Krakóban

(Kórházvonalon az északi harctérről Magyarországra.)

Az Aradi Közönség társulatától.
Arad, december 14.

Ez a nagyobb utjáról most érkezett a Vöröskereszt egylet III. számú kórházvonalára. Az érdekes utról a vonat fiatal főorvosa, Csere István dr. a következő érdekes részleteket mondta el:

Krakótól északra jártunk sebesülteket Gyonsvonatssebességgel mentünk Krakóig, ahová 25-én reggel érkezünk.

Krakó! Idehaza már másfél héttel ezelőtt azt mondták, hogy ez a város ki van ürítve, hogy ellenség zárja körül. Mindebből persze szó sem igaz. Jártunk bent a városban: tele élettel, forgalommal, bizakodással. Nyitva az ékszerboltok, villamos fény árasztja el a hivatalkát. A főutakon civilközönség korzózik közöttük sok az elegáns nő. Polgári rendőrök ügyelnek a közbiztonságra. Persze katona sok van, minden csapatnemből, tisztiek, közemberek vegyesen. De az élet vidám, az emberek nevetgelnek, élénk a város, mintha ma is lenne a környéken, nem pedig a nagy csata. Egy-egy huszár száguld el lován: gyönyörű, jól ápolott lován. Krakóban rend van és mindenki reménykedik.

Persze, azért a háborúnak is látni a nyomait. A telerpályaudvar keselyűk mészárolás egyetlennagy nagy kórház lenne. Itt van az óriási barakkokból álló „Krankenhausstadt“, ide hozzák a betegeket, a sebesülteket. Hát az emberek viszik őket, a „landesüblich“ járóselek, parasztszekerek, talpigák. Az osztályozott és ideiglenesen ellátott betegeket innen viszik az országba a kórházvonalok. Krakóban ilyen 14 kórházvonalat láttunk, volt közöttük „Infektionszug“ is, fertőző betegek és gyanták vonata. Ennek is vörös kereszt van a lobogóján, de nem fehér mezőnyben, hanem feketeben.

Krakóban az üzletek tele áruval, tele pénzzel, gyapjuinggel, jageralsóruhával, a cukrászdákban olcsó a sütemény, a rogánokban mindenféle parfüm. A Sukkieusé áruház mellett, a bazárok előtt tolonganak a vásárlók, igaz, hogy többnyire katonák. Mindent magyar szót hallani, mindenki kérdi: Mi újság Pesten? Katonai autók robognak, civilautók döcögnek. Ez Krakó.

Este fél nyolckor hivatalos távirat érkezett a számomra: benne egyetlennagy szó, annak az állomásnak a neve, ahova most indulunk kellett. Betölték a vonatunkat a krakói főpályaudvarra, erre lépést elindult a vonat.

Különös hangulat volt. Tudtuk, hogy a harctér közvetlen közelébe megyünk. Az északában világított a hó. Örtüzek füstöltek a vonal mentén, vártakat pillantottunk meg, örtülő katonákkal. Nagyon hideg volt, valami 18 fok hideg. Előfordult, hogy egyet fűtővet a vonat, erre hirtelen reflektorfény bujt ott az éjől és végigvilágított a vagoncsorunkon. Faggóysink le voltak engedve, majdnem teljes sötétségben utaztunk: ki tudja, milyen közel az ellenség.

Igy haladtunk két óra hosszat, végül még tovább. Megérkeztünk Eltomásunkra, Krakótól 20 kilométernyire éjszakra. Először két tehervonat közé toltak bennünket, hogy fedezékünk legyen.

Tartalékos ezredorvos vár bennünket, felvizsgálgat, a pajtához, melyben máskor a te-

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít.

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

28574—1914. A. A.

Hirdetmény.

Arad szab. bír. város törvényhatósági bizottsága által 8882—223 1897. sz. a. alkotott és kormányhatóságilag jóváhagyott a „Cselédmenedékház” létesítéséről, a nő cselédek jutalmazásáról szóló szabályrendelet 4. §-a értelmében minden év, tehát a folyó 1914. év végével is cselédjutalom címén 400 koronát tevő 3 díj és pedig I. 200 korona, II. 100 korona, III. 100 korona lesz az arra érdemes cselédek részére kiosztva.

Ezen jutalomdíjak elnyerése iránt pályázhatnak mindazon 18 életévét betöltött jó és hűséges magaviseletű, havi vagy évi bér mellett szolgáló helybeli vagy idegen illetőségű nőcselédek, kik bizárolag vagy főleg a háznál, vagy a család egyes tagjainak szolgálatában. Arad szab. kir. város törvényhatósági területén egyfolytában legkeveseb 3 éven át gazdájuk megelégedésére szolgálnak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek és a cseléd beiratási díjakat pontosan megfizették.

Azon cselédekre nézve, kik a beiratási díjfizetést elrendelő szabályrendelet életbe lépté előtt, vagyis 1882. év előtt léptek szolgálatba s azóta változatlanul mindig egy helyen szolgálnak, a beiratási díj feltétele alól felmentetnek.

A jutalomdíjban már részesült cselédnek újabb pályázata esetén korábbi jutalmazást megelőző idő, szolgálati idejébe be nem számítható. A szolgálati idő tartamában beszámítandó az az idő is, melyet a cseléd a szolgálatban töltött el, amely a szolgálat a cselédirtó elhatalozása miatt szünt meg. A díjak kiosztásának alapjául a szolgálati idő nagysága vétetik, elsőbbségben azok részesülnek tehát a cselédjutalomdíjban, kik egyhelyben leghuzamosabb ideig szolgáltak. Egyenlő minőség esetén összes szolgálati idejüket véve Aradon legrégebben szolgálnak. Jutalomdíj elnyerése végett December első napjától 15 napjáig tartozik a cseléd gazdája vagy gazdasszonya által kiállított bizonyítvány, cselédkönyve és születési anyakönyvi kivonata bemutatása mellett a kapitányi hivatalnál személyesen jelentkezni, ahol kérelme jegyzőkönyvbe vétetik. A személyesen jelentkező cseléd a kívánt okmányok csatolása mellett kérelmét írásban is benyújthatja. Később és idő előtt beérkezett kérvények visszautasíthatni fognak. Ha valamely évben a jutalmak egészben vagy részben pályázat hiányában vagy egyéb okok miatt ki nem adhatók, a fennmaradt jutalomdíjak a következő évben kerülnek kiosztás alá.

Arad, 1914. november 26-án.

Green

Kapitány.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási juttatás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek

Illatszerek

Kölgyporok

Kölni vizek

Fogporok

Fog-krémek

Fogpaszták

Fogkefék

Szájvizek

Szappanok

Hajvizek

Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfümeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekednek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör. 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség cseleiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvészítő Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szeret készítők **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapították 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Tűzifa

böck I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagyononkinti vételnél Körösvölgyi Pál-karaktár Andrássy tér 5. Telefon 651.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 461

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel 8:20
Személyvonat délelőtt 11:42
Személyvonat este 9:39
Személyvonat reggel 5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délben 1:25
Személyvonat este 7:25
Személyvonat reggel 5:45
Személyvonat délben 12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30
Személyvonat délben 1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 6:59
Személyvonat délután 3:31
Személyvonat reggel 5:57
Személyvonat este 9:03

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:

Személyvonat reggel 6:49
Személyvonat délben 1:38
Személyvonat délután 5:56
Személyvonat reggel 4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:

Személyvonat reggel 6:00
Személyvonat délelőtt 10:10
Személyvonat délután 4:40
Személyvonat este 7:52

